

KERESZTES SZENT JÁNOS

INTELMEI

(Részletek)

Előre lépnünk úgy lehet csak, ha Krisztust követjük, aki út, igazság, élet és kapu, melyen be kell lépnie annak, aki üdvözülni vágyik. Ki édes és könnyű utat választ és visszariad attól, hogy Őt kövesse, szememben nem jól cselekszik.

Tetteidhez példaképül ne embert válassz, bármily szent életű legyen is az, mert az ember tökéletlenségeiben maga az ördög. Jézust kövesd, aki mindenekelőtt szent s tökéletes, és nem fogsz tévedni.

Belsődben és külsődben Krisztussal együtt keresztre feszítve élj, akkor majd lelked békéjét és elégedettségét megtalálod, és a türelem a lelkedet számodra megőrzi.

Ha meg akarod találni Krisztust, sose keresd keresztle nélkül.

Aki nem Krisztus keresztle keresi, nem keresi Krisztus fölmagasztalását.

Mit tud az, aki nem tud szenvedni Krisztusért? Minél súlyosabb, gyötrőbb a kín, annál nagyobb a szenvedőt érő szerencse.

Ha mindenki Isten gazdagságában és ajándékaiban akar részesülni, ki vágyik Isten fiának kínjaira és szenvedésére?

Kevésbé ismerik azok Krisztust, akik barátjának tekintik magukat, önnön vigaszukat keresik benne és nem az Ő keserűségét.

A hit megvédi az úton járó lelkét az ördögtől, aki legnagyobb és legfurfangosabb ellensége. Méltán mondja Szent Péter, mi az ördög ellen a legjobb védelem: Erős hitetekkel álljatok neki ellen!

A lélek, mely a tetszés és érzékelés tudására támaszkodva közeledik Istenhez, mely kevés és az Ő lényegétől elütő, könnyen téved el és torpan meg az úton, mert nem követte vakon hitét, mely egyetlen, igazi vezetője.

Ahhoz, hogy Istenhez elérjen és Vele egyesüljön a lélek, inkább értetlennek, mint értőnek kell lennie; el kell feledkeznie arról, amit a teremtményekről tud, mert a bennük rejlő sokfélért és érthetőt kell hogy fölcserélje az egyetlenre és érthetetlenre, ami maga Isten.

A fény, amely a testnek segítségére van, hogy el ne essék, Isten dolgaiban gátol, ily módon, nem látni jobb, mint látni, a lélek biztonsága így nagyobb.

Mivel bizonyos, hogy ebben az életben Istent inkább a nemlevőn, mintsem a meglevőn keresztül ismerjük meg, a lélek a Hozzá vezető úton le kell hogy mondjon a valóságosról és a valóságfölöttiről alkotott minden elképzeléséről.

Félelmes dolgok történnek napjainkban. Bármely halandó, akinek értelme két garast sem ér, magába mélyedve Isten szavát véli hallani, s így beszél: Isten szólt hozzám vagy: Isten válaszolt nekem. Nem Ő szólt nekik, ők maguk beszéltek és válaszoltak, csak szerették volna Isten szavát hallani.

Aki magát Istent akarja faggatni napjainkban, azt akarja, hogy megjelenjen és megnyilatkozzon neki, súlyosan megbántja Őt, mert nem Krisztusra függeszti szemét. Isten válasza ez lehetne: „Ez az én szerelmes Fiam, akiben én gyönyörködöm, Őt hallgassátok; ne keressétek tanításom új értelmezését, Benne ki mondtam, fölfedtem minden vágyhatót és megkérdendőt; testvéretekül, tanítótokul, társatokul, kincsetekül és díjatokul adtam Őt tinétek.”

A lélek, mely újabb kinyilatkoztatásra vár, elsorvad, mert nem kormányozza hite, kaput nyit az ördögnek, és az hamis kinyilatkoztatásaival jónak álcázza a rosszat.

Az Istenben való eleven hit bátorságot önt a lélekbe és az örök élet magasságába emeli, így ahhoz képest, ami ott vár rá, minden evilági dolog száraz, üres, halott, érték nélküli előtte.

A reménykedő lélek lemeztelenedik, minden földi leplét és ruháját leveti, a szív nem ölt magára semmit, nem reménykedik abban, ami van vagy aminek lennie kellene, csak az örök élet reményébe öltözik.

Minél többet akar adni Isten, annál nagyobb vágyakozást kelt bennünk; ha teljesen üresek vagyunk már, eltölt javaival.

Ne örvendj, ha úgy látod, hogy e világban boldogulsz, nem tudhatod, vajon az örök élet tiéd lesz-e általa?

Ha jól megy sorod, és ahogy mondani szokás, tiéd minden, amit szemed-szád megkíván, légy gyanakvó inkább, mintsem hogy örvendezz, mert egyre több alkalom kínálkozik arra, hogy megfelelkezz Istenről és megbántsd Őt.

Gondolj arra, hogy sokan vannak a hivatalosak és kevesen a választottak, és ha nem ügyelsz magadra, megmenekülésednél nagyobb elkárkozásod esélye, mivel legtöbbször igen szűk az örök életre vezető ösvény.

Halálod óráján bánni fogod majd, hogy nem Isten szolgálatában töltötted idődet. Mért nem szánod rá, mért nem szenteled hát most Neki az időt, ahogyan ezt halálod óráján kívánnád, hogy bárcsak azt tettet volna?

A következő módon ismerszik meg, aki szereti Istent: aki nem elégszik meg a Nála kisébbel.

Isten szándéka az, hogy önmagából részesítve, természetének megfelelően, Istenné tegyen minket is. Olyan ez, mint a tűz, tűzzé változtat mindent.

Az Istent szerető lélek adja át magát teljesen Neki.

Akkor lesz úrrá a szenvedély a lelken, akkor kel vele birokra, ha gyöngül az Istenben bízó akarat, és a teremtmények felé fordul. Könnyen örvendezik ilyenkor a lélek az örömrre nem méltó dolgokon, abban remél, ami hasznára nincsen, attól szenved, aminek inkább örülnie kellene, és attól retteg, mitől nincs mit rettegnie.

Aki Isten mellett más dolgot is szeretni kíván, Őt igencsak kevésre tartja, hiszen egy mérlegre teszi Istent és azt, ami végtelenül alatta áll.

Ahogyan a beteg cselekedni gyöngé, az Isten szeretetében gyöngé lélek a tökéletes erény gyakorlására képtelen.

Aki Istenben önmagát keresi, az ajándékot és felüdülést vár Tőle, és ez az Isten iránt érzett tiszta szeretettel ellentétes.

Nagy baj, ha valaki szemét az Istentől nyert javakon tartja és nem Istenen magán.

Mi haszna van annak, ha mást adsz Istennek, nem azt, amit kíván tőled? Tedd, amit kíván, fürkészd ki akaratát, mert szívedet inkább elégíted ki így, mintsem ha saját hajlamaid szerint cselekszel.

Az illatos füvek kibontva illatuk erejét és fűszerét elveszítik. Ha nem az Isten iránt érzett egyetlen szeretet fogja a lelket, melege, erényének ereje apad.

Aki Istenen kívül egyéb dolgot nem akar, nem homályban tévelyeg, lássa bár fénytelennek, szegénynek önmagát.

Az Isten iránti szeretet védi meg a lelket ellenségétől, a hústól, mert oda, ahol az Isten iránti igaz szeretet van jelen, sem az önszeretet, sem az önnön javak szeretete nem fér.

Nincs tökéletes istenszeretet Isten és az önmagunk ismerete nélkül.

A tökéletes szeretet tulajdonsága, hogy nem tart igényt semmire; magunknak semmit, csak a szeretett személynek kívánni. Ha így van ez a földi szerelemben, mennyire így az Isten iránti szenvedélyben!

Az igazi szeretet a kedvezőt és az ellenségeset egyforma kedvvel tűri, mindkettőben örömet és gyönyörűségét leli.

Az Istennel egy lelket az ördög éppúgy féli, mint magát az Istent.

Az Istent igazán szerető lélek nem kérkedik azzal, amit Érte tesz, de nem is rejti el tetteit a világ elől, bárhogyán ítél az felette.

Ha a teremtett dolgokról elfeledkezünk, senki nem kelt bennünk mohó étvágyat, mely békénket megzavarná; így hát jól fejezi ki a mondás: amit nem lát meg a szem, a szív meg nem kívánja.

A tökéletlen lélek emésztődik azon, amiben kedvét találja a tökéletes. Nem Isten szerint való a lélek gyötrődése és zavara; ha a világ keservei a lelket meggyötrik mégis, a tökéletlen erény jele az.

Az ég szilárd, nincsen alávetve növekedésnek, az égi természetű lélek hasonlóképpen állandó, nem vágyik új meg új dologra, Istenhez hasonlóan örökké mozdatlan.

Mindenki annyi szeretetet érdemel, amennyi erénye révén illeti meg; s ha eszerint szeretik, az Isten szerint való, végtelenül szabad szeretet.

Ha a teremtmény iránti szeretet és vonzalom lelkünkben fakad és Istenben való, növekedvén az Isten iránti szeretetünk, a teremtményre emlékeztvén Istenre emlékszik és Istenre vágyik a lélek: e két szerelem egymást növeli.

Ha a teremtmény iránti szeretet érzéki bűnből vagy pusztán természetes hajlamból születik, növekedésével az Isten iránti szeretet kihűl, a lélek Istenről elfeledkezik, és emlékezete a teremtményt lelkiismeretfurdalással tölti el.

Ami húsból születik, hússá lesz, ami lélekből, lélekké – mondja Megváltónk az Evangéliumban. – Éppígy az érzékiségből születő szeretet az érzékiben marad, a lelki szeretet az Istenben marad és Általa növekszik. E kétfajta szeretet különbözőségét így kell érteni.

Aki vakon szeret egy teremtményt, annak szintjén helyezkedik el, sőt alacsonyabban annál, mert a szerelem nem is annyira egyenlővé teszi a szerelmezt, inkább aláveti a szeretett személynek.

Azonkívül, hogy megfosztja Istenétől, étvágya őt kárt okoz a léleknek. Először is – kifárasztja, másodszor is – megzavarja, harmadszor is – elsötétíti, negyedszer is – bemocskolja, ötödször is – elgyöngíti.

Minden teremtmény az Isten asztaláról lehullott morzsa. Joggal hívják ebnek azt, aki étvágyát a teremtményekkel akarná csillapítani. Ebként, koplalva járja körül az asztalt, éhét a morzsa csak fokozza, de nem elégíti ki.

Ahogy gyötrődik, aki ellenség kezére kerül, gyötrődik és kétségbeesik a lélek, ha étvágyának kiszolgáltata él.

Ahogy a pára elsötétíti a leget, a nap fényét elállja, ha étvágya lesz úrrá a lelken, értelmét homályba vonja, nem marad hely, hogy a természetes ész napfénye és a természetfölötti Isten bölcsessége áthatoljon rajta és fényességbe vonja.

Ahogy a földet is meg kell művelni, hogy gyümölcse teremjen, mert műveletlen csak rossz füvet hoz, ekképpen kell kiirtani a lélek mohóságát, hogy termése a tisztaság legyen.

Egyetlen szikrától elharapózik a tűz, egyetlen fogyatékoság másokat szül. Nincs lélek, mely csak egy dologban engedne mohóságának, másokban nem. Ugyanaból a restségből és fogyatékoságból sok másik ered.

Emberi ésszel és bölcsességgel kormányozhatatlan az öröm és fájdalom, mert fölmérhetetlen a távolság a jó és a rossz között.

Nem tudhatjuk, hogy mi van jobbra és mi van balra, mert lépten-nyomon összekeverjük a jót a rosszal. Ha tévedünk a világosban, étvágyunktól vezérelve a homályban mire jutunk?

Tanítója nélkül a lélek lángható, magára hagyott zsarát, előbb hűl ki, mintsem lángra gyűljon.

Aki nem tűr meg mást maga mellett, tanító, vezető gyámolítása nélkül, egymaga marad, akár a magányos, gazdátlan fa a mezőn; bármennyi gyümölcsöt hozna, a vándorok lekopasztják, mielőtt gyümölcse érne.

Aki teherrel esik el, nehezen áll terhével talpra.

Az ember egyetlen gondolata többet ér, mint az egész világ; csak Isten méltó rá, az Ő tulajdona. Így a nem Neki ajánlott gondolattal meglopjuk Őt.

Törekedj oly állapotra, melyben a dolgok semmiféle fontossággal számodra nem bírnak, és magad se légy fontos számukra, hogy mindenről elfeledkezve, visszavonulásod titkában Istennel egyedül maradj.

Őt tulajdonság jellemzi a kékbegyét. Az első – a legmagasabbra száll, a második – még a saját fajtájából sem választ társat, a harmadik – csőrét a levegőbe mártja, a negyedik – nincsen meghatározott színe, az ötödik – édesen dalol. A szemlélődő lélek éppilyen legyen: kerekedjék a múltó dolgok fölé, vegye olybá, mintha nem is léteznének; oly nagyon szeresse a magányt és a csöndet, hogy ne szenvedje más teremtmény társaságát; a Szentlélek levegőjét vegye magához, hogy Vele egyé válna vágya, óhajtása egy legyen Vele és társaságára méltóvá lehet; ne legyen ilyen vagy olyan színű, csak az Isten akarata szerinti; daloljon Isten szemlélésébe s szeretetébe merülve édesen.

Inkább az erőssel haladj terhed alatt roskadozva, mint a súlytalan gyöngye mellett könnyűszerrel. Ha bánatod súlya alatt roskadozol, Istennel vagy együtt. Ő a te erőd, Ő a megszorítottakkal tart. Ha könnyű vagy, egymagad vagy, önmagad gyengeségével egy, mert a lélek erénye és ereje fáradozásból születik és acélozódik.

Ne élj e földi élet tilos táplálékaival, boldogok, akik éheznek és szomjazzák az igazságot, mert éhségüket és szomjukat kielégítik.

Ahogy az az ember, aki az érzéki dolgok ízét kívánja, gyönyörűségét azokban leli, nem érdemes rá és nem is nyer más nevet, mint az érzéki, időleges és állati nevét, éppígy, aki az érzéki dolgok élvezetén fölülemelkedik, a lelki, a mennyei és az isteni jelzőre érdemes.

Egy szót mondott az Atya, és ez az egy szó a Fiú volt. Ez hangzik egyre az örök csöndben; a léleknek a csöndben kell ezt meghallania.

Hogy előre haladjunk, legnagyobb szükségünk az Istenben történő elhallgatásunkra van, vágyva és ízelve Őt azon a nyelven, melyet a legkönnyebben hall meg, s amelynek neve: szavak nélküli szeretet.

Őrizd magadban, amit Isten mond neked. Emlékezz az Írásra: „Ez az én titkom – ez az enyém.”

Tökéletesedni csak cselekedetek és szenvedés által lehetséges, és mindent csönddel burkolva be.

Amit a legjobban akarsz, amire a leghevesebben vágyódsz, nem találsz meg a magad útját járva vagy a szemlélődés magasába emelkedve, csak a szív legmélyebb alázatában akadsz rá.

A valóban Istentől eredő közlés a következő tulajdonságú: egyszerre alázza meg és emeli föl a lelket, mert zuhanása emelkedés és emelkedése zuhanás.

Lelkedben mindig a nehéz és nem a könnyű felé hajlás lehetőségét fürkészd, ne az ízes, hanem az ízetlen, ne a magas és értékes, hanem az alacsony s értéktelen, ne a sok, hanem a kevés, ne a valamit-, hanem a semmitakarás, ne a legjobb dolgokra, hanem a legrosszabbakra vágyódás legyen. Krisztus szeretetébe a világ minden mezítelensége, üressége és szegénysége által akarj bejutni.

A lelki szegénység csak az odaadás lényegére figyel, arra, ami az odaadáshoz neki elegendő. A látható tárgyak sokfélesége és érdekessége fásasztja.

A mezítelen szegényt fölöltöztetik. A vágyait, akarását és nem akarását levetkőző lelket Isten önnön tisztaságába, tetszésébe és akaratába öltözteti.

A szerelmes lélek imája (részlet)

... Az ég, a föld és az emberek enyéme, enyéme a jók és a gonoszak, az angyalok s Isten Anyja, minden dolog és maga Isten az enyém és számomra rendelt. Ha Krisztus az enyém, enyém és számomra rendelt minden. Mit kérsz, mit keresel hát, lelkem? Minden a tiéd s minden neked rendeltetett. Ne érd be kevéssel, ne csillapítsd éhed az Isten asztaláról lehulló morzsával. Eredj, dicsőségben ragyogj fel, titkos kívánságod meghallgattatik ...

Takács Zsuzsa fordítása